

יוסף מונדי / המשיח

מערכה א

תמונה א

שדה. נכנסים שבתי צבי ונתן הנביא.

נתן: (ממורמר) עורבים, בכל מקום אך ורק עורבים.

שבתי: הם מחפשים מזון.

נתן: (לעורבים) הסתלקו מכאן! (מגרש אותם) הסתלקו!

שבתי: הם לא הסתלקו, הם מצפים לסעודה אשר ללא צל של ספק תבוא.

נתן: מתי? בקרוב?

שבתי: כאן שממה נוראה, נתן, נוראה. עליי ללכת.

נתן: לאן?

שבתי: למצרים.

נתן: מדוע?

שבתי: לאסוף תרומות. אם נאסוף תרומות, נוכל לבנות כאן בתים.

נתן: שבתי, העם שלנו מצפה למשיח.

שבתי: אני הולך לפגוש אותו.

נתן: איפה?

שבתי: במצרים, הוא יעזור לי לאסוף תרומות.

נתן: שבתי, המשיח זאת רוח.

שבתי: אני מסוגל להכניע את הרוח, אני מרגיש את זה, אתה שומע נתן, כאן, בפנים, אני

שומע קול האומר לי: שבתי צבי, רד למצרים להכניע את המשיח ולהכריח אותו

לאסוף תרומות.

נתן: הם לא יאמינו לך.

שבתי: מי?

נתן: היהודים.

שבתי: לא קיים מושג כזה.

נתן: אבל אתה רוצה להציל אותם.

שבתי: כדי לגמור פעם אחת לתמיד את המושג הזה.

נתן: לבוא אִתְךָ?

שבתי: לא, אתה תישאר כאן.

נתן: העורבים יאכלו אותי.

שבתי: אם תתחיל לנבא, הם לא יעזו לגעת בך.

נוסע: לעזור לך?

קברו: לא, תודה, את המלאכה הזאת אני רגיל לעשות לבדי.

נוסע: כבר חמישה ימים אני מנסה להגיע לירושלים ואני לא מוצא את הדרך.

קברו: להגיע לירושלים, זה פשוט.

נוסע: זה פשוט (מצטחק) כולם אומרים לי אותו דבר. אבל עובדה, אני לא מוצא את הדרך,

האנשים שאני פוגש כאן מבלבלים אותי; יותר גרוע, יש לי הרגשה שהם משקרים.

מדוע הם מוכרחים לשקר, מה מניע אותם להתנהג כך, לא מובן לי, הייתי אומר שהם

נהנים לראות כיצד אני מסתבך.

קברו: אתה לא יליד הארץ?

נוסע: לא, אני מהגר.

קברו: ולא תוכל לשוב למקום הולדתך?

נוסע: לא, אף פעם.

קברו: הגבולות כמו קירות, סתומים.

נוסע: אולי בכל־זאת אתה מכיר דרך קצרה שתביא אותי לירושלים.

קברו: ישנן דרכים רבות להגיע לירושלים, אבל עכשיו הם סוללים כבישים רחבים וזה לא

טוב, זה לא טוב.

נוסע: אתה ערבי?

קברו: לא.

נוסע: אז מי אתה?

קברו: אתה לא רואה (בכעס) איזו אדמה קשה.

נוסע: (מסובב את הקבר) יש כאלה הנאלצים לחפור עם הידיים; אבל לך יש את.

קברו: (מרים את האת בצורה מאיימת) כן.

נוסע: (בבהלה) מה אתה עושה?

קברו: כלום (חוזר לחפור).

נוסע: רצית להתקיף אותי.

קברו: אני לא מתקיף איש, מתפקידי לקבור את אלה שנופלים.

נוסע: קברת הרבה מותקפים?

קברו: לצערי, אני לא זוכר את מספרם.

נוסע: אתה קובר את אלה הנופלים בתל־אביב, או את אלה הנופלים בירושלים?

קברו: מה זה חשוב היכן הם מתים.

נוסע: אני יכול לישון כאן?

קברו: ודאי, זה שטח פתוח, המתיישבים החדשים עדיין לא בנו כאן עיר.

נוסע: אתה שונא אותם?

קברו: לא, אבל הם פשוט לא שייכים למקום.

נוסע: (מצטחק) הם טוענים את ההיפך הגמור (נשכב) אני עייף, אתה יודע, אני רגיל לישון
בחוף, לילה טוב. (נרדם)

(נכנס איש המביא מת לקבורה)

איש: (לקברו) הבאתי אותך, מזל שעוד לא התחיל להדיף ריח.

קברו: חכה קצת. עוד לא גמרתי את הבור.

איש: מדוע אתה קובר אותם כל־כך עמוק?

קברו: זה הנוהג.

איש: (מודד את הקבר) אם נחלק את המטרים לדצימטרים ואת הדצימטרים לסנטימטרים ואת
הסנטימטרים למילימטרים ואת המילימטרים לאינ־סוף נקודות

קברו: (קוטע אותו) מי היה האיש הזה?

איש: זה בחור, חייל.

קברו: (בלעג) חייל טוב או חייל רע?

איש: אין לי מושג, הוא היה לבוש מדים, קיבל כדור במוח, כנראה מת למען המולדת.

קברו: אז צריכים לעטוף אותו בדגל המדינה.

איש: אין לזה כל חשיבות. הוא היה חייל פשוט. (מבחין בנוסע) הה, יש לך עוד אחד! (ככעס) לי

אין זמן לחכות. קודם אתה חייב לקבור את המת שלי.

קברו: זה אדם חי. הוא נרדם כאן.

איש: באמת? אדם חי? יש כאלה? (מתקרב אליו) אתה צודק, זה חי, הוא נושם.

קברו: הוא רוצה להגיע לירושלים.

(שניהם צוחקים)

איש: והוא לא מוצא את הדרך.

(צוחקים)

קברו: גמרתי, בוא תעזור לי.

(הם מכניסים לבור את החייל)

איש: אתה סבור שהוא יתעורר?

קברו: מי?

איש: החייל.

קברו: (צוחק) הוא...

איש: מדוע אתה צוחק? אני רוצה לדעת אם הוא יתעורר יום אחד. חשוב לי מאוד לדעת

זאת, חשוב לי מאוד.

קברו: אני גמרתי, עליי לחפור בור אחר, אתה תישאר כאן ותסתום את הגולל, שלום לך.

איש: (חוקפני) עוד לא ענית לי.

קברו: מה רצית לדעת?

איש: אני רוצה לדעת, אם החייל יתעורר, כן או לא.

קברן: אל תעמוד בדרכי!

איש: (מוציא אקדח) אני מסוגל לחסל אותך.

קברן: לא, אתה לא מסוגל. (שם על פניו מסיכה המסמלת את המוות) להתראות. (נעלם)

איש: (מתחיל לסתום את הגולל) זה הוא, זה היה צפוי, אילו היה קם אדם המסוגל לחסל את הקברנים האלה. האמת היא, שהם חזקים מאתנו. עלינו להתאחד, אפילו לארגן מהפיכה נגדם. פניתי להמון אנשים בקשר לכך. אף אחד לא מסוגל לענות לי. הם חוששים. הם תמיד מתחמקים ממני ועונים לי: עכשיו אני עסוק! הם תמיד עסוקים, נשאלת השאלה במה? (מצטחק) הם בונים לעצמם מדינה. (כועס) הבעיות שלי בהרבה יותר עמוקות מכל המדינה הזאת. לכן איש לא שם לב אליי, גרוע מזה, הם בזים לי. (מצטחק) לכן החלטתי לקנות אקדח, החייל מכר לי אותו לפני שהוא מת. הוא לקח אותי טרמפ. הגיע הזמן לפנות אליהם בכוח הזרוע. אני שונא יצורים שמקבלים פקודות. אני רוצה תשובות ברורות לבעיות המעיקות עליי. (ניגש לנוסע, בועט בו) קום!

נוסע: (כבהלה) מי זה? מה זה?

איש: הרם ידיים!

נוסע: לא עשיתי דבר.

איש: אמרתי לך להרים ידיים!

(נוסע קם, מרים ידיים)

נוסע: אין לי פרוטה.

איש: אני לא שודד.

נוסע: אז מה אתה רוצה ממני.

איש: מי אתה?

נוסע: נוסע.

איש: היפי?

נוסע: לא, לא, אני לא היפי, אני פשוט נוסע.

איש: אתה כן היפי, ואני מודיע לך שאני לא סובל נוודים. בעיניי הם חלאת המין האנושי.

נוסע: אני רוצה להגיע לירושלים.

איש: (בלעג) כך...

נוסע: אני מבקש ממך, אל תכוון אליי את האקדח.

איש: כלומר, החיים חשובים לך.

נוסע: אני לא יודע, אבל אל תכוון אליי את האקדח!

איש: מדוע רצחת את החייל?

נוסע: איזה חייל?

איש: את החייל שקברו כאן.

נוסע: אני לא רצחתי שום חייל.

איש: באמת?

נוסע: אני נשבע לך.

איש: לשבועה שלך אין כל ערך, אני משוכנע שאתה רצחת את החייל.

נוסע: אבל מדוע היה עליי לרצוח אותך, תראה אני... (מנסה להתקרב)

איש: אל תתקרב אליי, אחרת אני יורה בך.

נוסע: אני מתעב רצח, איך אני מסוגל לעשות מעשה כזה? זה בניגוד למצפון שלי.

איש: ואני אומר לך שאתה רצחת את החייל.

נוסע: תוכיח זאת.

איש: אתה שונא את המדינה הזאת!

נוסע: אני לא מבין מה אתה רוצה ממני.

איש: כל אדם הרוצה לנסוע לירושלים שונא את המדינה הזאת.

נוסע: אני נוסע לירושלים מפני שאין לי ברירה אחרת.

איש: היכון למות!

נוסע: אין לך שום זכות להרוג אותי.

איש: יש לי אקדח.

נוסע: אני לא הרגתי את החייל, אין לי שום דבר נגד חיילים, למה לי להרוג אותך?

איש: ואני אומר לך שאתה הוא שרצחת את החייל. ואני עוד אוכיח לך זאת. ואתה עוד

תיתן דין וחשבון על כך. (נעלם)

נוסע: לא, הפעם לא חלמתי, (מחטט בכיסיו) מזל שנשאר לי קצת חשיש. (מגלגל סיגריה) מה הוא

רצה מחיי? בכלל האנשים שאני פוגש כאן משונים. הם מתנהגים כאילו מתוך חנק.

אולי אחזור. אבל לאן? (מסובב את הקבר) ובכן הם קברו כאן חייל, עוד אחד. הייתי חוזר,

אין לי אף מקום בעולם הזה, אף מקום. לו הייתי יכול להיות שייך למשהו. הבעיה

שלי ברורה, ברורה ופשוטה. רגע! ואם החייל שקברו אותו כאן, הוא ערפד? הוא יכול

לקום מהקבר ולמצוץ את הדם שלי. (מחליט) המקום הזה מסוכן, עליי לעזוב אותו.

(מדליק את הסיגריה ויוצא).

ת מ ו נ ה ג

המקום: אולי רחוב, נכנסים המאמינים לעתיד, נשים וגברים, אחד מהם מחזיק חבל ארוך, לאט, לאט כולם יהיו

קשורים בחבל זה.

— חם כאן

— גיהינום

— תול

– אני טובעעעעעע
 – אני מחפש את הצל, את הצל
 – זה שלי, זה שלי,
 – תן לי יד
 – מים, מים, אני צמא, אני רוצה לשתות מים.
 – תן לי יד.
 – לא רוצה.
 – אני
 – אני
 – אני
 – אני
 – אני
 – אני
 – אך ורק אני
 – רק אני
 – אני
 – אני
 – אך ורק אני, אך ורק אני, אך ורק אני
 – אני, אני, אני
 – אני
 – אני
 – אני
 – רק אני, רק אני
 – רק בגללך באתי הנה
 – נחזור
 – איפה
 – דולרים
 – שוקולד
 – דולרים
 – שוקולד
 – דולר
 – שוקודולה
 – רימשוקו
 – דולרים

- בזול, בזול, בזול
- אפשר לחזור
- אי אפשר
- לעבודה.
- (ביידיש) גיב השוקלה
- (כולם) אז געזוקט! אז געזוקט! אז געזווווקט!
- הילד לא סוחב את האבן.
- לעבודה, לעבודה.
- מכנסי חאקי
- סנדלים
- המסמר חותך לי את הבשר
- לרוץ, לרוץ, יותר מהר! יותר מהר!
- הלכתי לטבריה
- ואין טבריה!
- הלכתי לזכרון
- ואין זכרון!
- הלכתי לחברון
- ואין חברון!
- הלכתי לקרת
- ואין קרת!
- הלכתי לענת
- ואין ענת!
- הלכתי לכנען
- ואין כנען!
- הלכתי לבעל
- ואין בעל!
- הלכתי לאל
- ואין אל!
- אני מוכרח לחזור, אני לא מחזיק מעמד.
- אני מוכרח!
- אני נחנק כאן.
- רימו אותנו
- אותנו
- אותנו

– נבלות! תנו לי את הדרכון!
 – תן לי את הלירה! אתה שומע, את הלירה!
 – נווז מכאן!
 – אני שונא חול!
 – יש לי מולדת
 – זה שלי
 – אני שונא חול
 – אתם הבאתם אותי הנה
 – אזיקים על הידיים שלי.
 – גם על הידיים שלי
 – עזור לי לשבור אותם
 – עזרו לנו לשבור אותם
 – נברח מכאן.
 – נהיה רק עדים.
 – ונברח מכאן.
 – לאן?
 – לאוסטרליה
 – לדנמרק
 – אני רוצה לזיין! אני רוצה לזיין! אני רוצה לזיין!
 – אני רוצה לחיות, לחייות
 – לאמריקה
 – בוגדים! בוגדים!
 – ליוון!
 – נברח מכאן!
 – הם סוגרים אותנו!
 – הם משפילים אותנו.
 – הם רומסים אותנו.
 – מוות לממשלה
 – מוות!
 – מוות לפוליטיקאים
 – מוות!
 – מוות לדתיים!
 – מוות!
 – מוות לשוטרים

– מוות
– מוות לפקידי העירייה!
– מוות!
– מוות למלשינים!
– מוות! מוות! מוות!

(כעת הם קשורים היטב בחבל)

– הם סגרו אותנו פה
– הם רוצים שנבזז את חיינו כאן.
– הם לא נותנים לנו שום תמורה
– הם רק דורשים מאתנו
– עוד
– עוד
– עוד
– עוד
– אני לא חיה למען עצמי
– אני רוצה להיות
– אני
– אני
– אני
– נשתחרר מכאן
– אנחנו מסוגלים

(הם משתחררים מהחבל)

– נברח
– לאמריקה
– לאוסטרליה
– לספרד
– לשוודיה
– לאיטליה
– לצרפת!

(הם נעלמים וגוררים את החבל אתם)

תמונה ד

המקום: מדבר, נכנס מלאך עם זוג כנפיים ביד וסולם.

מלאך: שוב עליי להרכיב את הכנפיים. לדעתי, האדונים שלי מקפחים אותי. תמיד נותנים לי להתעסק עם בני־אדם. יצורים מגעילים ומסוכנים, בייחוד אלה הנחשבים לחכמים. (מצטחק). בגיהינום כולם מעלים ריח רע, כולם. לו לפחות היו מבינים שהשליטה שלהם היא רגעית, ודווקא הייתי רוצה לעוף, לעוף, לעוף (נעצר) איזה חום כאן. למזלי אני מלאך ואני לא מרגיש שום דבר, אחרת הייתי מזיע (הציץ) אולי תוותר עליי הפעם, (כפחד) טוב, טוב. אני מציית. (מרכיב או מגלה כנף אחת) עכשיו אני נראה כמו חצי מלאך (מצטחק) מי שלח אותי? לא, את הסוד הזה אני לא יכול לגלות (מרכיב או מגלה כנף שנייה) עכשיו אני מלאך מושלם. אני מקווה שהם יפחדו מפניי, ואם לא יבינו שאני מלאך? אך זאת לא הבעיה שלי. (הצידה) היא שלך. (כפחד) אני מבטיח לא להתחצף יותר. אבל תבין אותי, אין דבר שמפחיד אותם. יש לי ניסיון. אפילו תרבות אין להם, מתנהגים כמו חיות. (שומע משהו) הו, מישהו מתקרב, לא, זאת מישהי!

(נכנסת שרה)

מלאך: מי את?

שרה: שרה.

מלאך: הבגדים שלך מרופטים, כנראה שהלכת הרבה ברגל.

שרה: אני באה מפולין דרך גרמניה.

מלאך: את ודאי לא שפויה בדעתך.

שרה: מדוע?

מלאך: לעזוב אקלים ממוזג, כדי להגיע לאקלים סובטרופי? למשל, ברלין היא עיר נפלאה, ולמרות שהחומה אינה מוצאת חן בעיניי, אני מוכרח לציין שהבירה שלהם מצוינת.

שרה: אני מחפשת את המשיח.

מלאך: של היהודים או של הנוצרים?

שרה: של היהודים, אני יהודיה.

מלאך: ומי אמר לך שאת יכולה למצוא את המשיח?

שרה: ראיתי אותו בחלום.

מלאך: ואת מאמינה בחלומות?

שרה: אני אהיה אשתו (סוקרת את פני המלאך) אני יודעת שאתה אדם לא רגיל, לכן אני

מבקשת ממך להגיד לי היכן הוא.

מלאך: אם את מאמינה שקיים יצור כזה, את חייבת למצוא אותו בעצמך.

שרה: אתה אדם רע.

מלאך: אני לא רע ולא טוב.

שרה: היכן הוא? עזבתי הכול למענו. אתה חייב לומר לי היכן הוא!

מלאך: אני לא חייב לך כלום, הסתלקי מכאן!

שרה: אני מתחננת לפניך, אמור לי איפה המשיח. אני מוכרחה למצוא אותו. אני אהיה אשתו, אני אשכב אִתּוֹ, אני אצמד אליו, אני אהיה הצד השני שלו, גופי ידבק לגופו ונהיה בן־אדם אחד (משתוללת) אני רוצה את המשיח, אני רוצה את המשיח! אני רוצה את המשיח! אני רוצה את המשיח!

מלאך: הסתלקי מכאן!

שרה: (בזעם) נאצי! אתה נאצי! אני אמצא אותו! אני מבטיחה לך שאמצא אותו! (עוזבת את הבמה)

מלאך: זונה מטורפת. נשים מעוררות בי גועל. (עולה על מדרגות הסולם) מוטב לעלות למעלה. מה לי ולכם, אני ממלא רק את השליחות שלי; זה הכול (הוא עוטף את ראשו בכנפיו).

(נכנסים ששפורטש וכמה יהודים)

ששפורטש: יהודים! כינסתי אתכם הנה כדי להודיע לכם שהמצב הוא חמור.

יהודי א': תמיד חמור.

ששפורטש: נכון. תמיד חמור והסיבה היא פשוטה, העמים הסובבים אותנו רוצים את השמדתנו הסופית.

יהודי ב': תמיד רודפים אותנו. עד מתי?

ששפורטש: גרוע מזה, יש גם כאלה הטוענים שאנחנו לא בני־אדם כלל־וכלל.

יהודי ג': אלא מה אנחנו, כבשים? (צחוק כללי)

ששפורטש: הם טוענים שאנחנו לא שייכים לגזע האנושי. הסתכלו זה על זה. האם זה נכון?

(הם מסתכלים זה על זה עד שמתחילים להיבהל באמת ומתרחקים זה מזה)

ששפורטש: לא רק שאנחנו בני־אדם, אנחנו העליונים ביותר, בגלל סיבה פשוטה, האלוהים בחר בנו.

יהודי ב': הם רבים ואנחנו מעטים.

יהודי א': אבל אנחנו שולטים בהם.

ששפורטש: זהו זה! אנחנו שולטים בהם, אך לא לזמן רב. הקשיבו! מתוכנו קמה מפלצת, מפלצת אמיתית. כבר כתוב שמקרבנו יקומו מחריבינו.

יהודי ג': כן! אלה החובשים כפות סרוגות, עוסקים בעבודת אלילים ומתפללים לאבנים!

יהודי א': נכון! זה אלה שאוכלים ביום כיפור ולא שומרים את השבת (צועק כמו מתוך טרוף)

שאבס! שאבס! שאבס!

ששפורטש: לא זה ולא זה! לא אלה ולא אלה! רק אדם אחד, מפלצת!

כולם: מי זה? מי זה?

ששפורטש: שבת צבי!

יהודי א': השם הזה לא אומר לנו כלום.

ששפורטש: שבת צבי, זכרו נא את השם! זאת תולעת! תולעת המכרסמת אותנו מבפנים.
הוא הכריז על עצמו כעל משיח.

קולות יהודים: היום משיח? כשיש לנו פצצת אטום? כשאנחנו מפיקים אוראניום? כשניצחנו
את הערבים? כשהר הבית בידינו?

ששפורטש: כן, רבותי. למרות העובדות האלה קיים איש כזה. הוא מסוכן. הוא רוצה לפורר
אותנו מבפנים, ותסכימו אותי שהסכנה הנובעת מבפנים היא בהרבה יותר חמורה
מזאת הבאה מהחוץ. רבותי! שבת צבי הוא משיח שקר! כי לאיש אין זכות להכריז
על עצמו כעל משיח, מלבד ראשי הממשלה שלנו, השרים שלנו, העסקנים שלנו,
לאיש! רק הם ראויים לתואר זה, לכן עלינו להשמיד את שבת צבי!

יהודי ב': איפה הוא עכשיו?

ששפורטש: במצרים. הוא הלך לאסוף תרומות.

יהודי ג': איך במצרים? אנחנו נמצאים במצב של מלחמה.

ששפורטש: הנה, עוד עובדה המוכיחה את בגידתו!

קולות: בוז לבוגד! מוות לבוגד!

ששפורטש: בואו נרדוף אחריו!

קולות: לצלוב אותו! כן, כן, לצלוב אותו!

(יוצאים)

שבת צבי: (נכנס, הוא אחוז שק גדול) הרגתי אותו... הרגתי את התנין... הנה הדם שלו... זאת
הוכחה ברורה שהרגתי אותו. (מלקק את אצבעותיו) עכשיו הדם שלו יתערבב עם הדם
שלי. מוכרחים לעשות מעשים מטורפים, מוכרחים, אחרת לא יאמינו לי. (הוא מוציא
מהשק דג גדול) דג שלי, דג שלי, דג היקר שלי. (מלטף אותו) התנין רצה לטרוף אותך; אבל
אני הצלתי אותך. (שר) נומה, נומה תינוקי, נומה, נומה תינוקי (מפסיק לשיר) אם לא
הייתי מציל אותך, התנין היה משמיד אותך ואותנו. הם צחקו ממני. לא האמינו לי. דג
שלי, רק אתה יודע את האמת. הם צחקו ממני: שבת צבי יורד למצרים, הייתי מוכרח
לרדת למצרים. (לאנשים נעלמים) המלחמות שלכם הן לא המלחמה שלי. אני פועל אך
ורק לפי קולות האומרים לי מה לעשות. הקולות האלה צודקים. הם באים ממעמקים.
עובדה שהרגתי את התנין והצלתי אותך, דג יקר, דג שלי. אם רק היה לי ערסל ובגדי
תינוק, אתה ודאי עייף ורעב. מדוע אתה לא מיילל? הו, שכחתי שאתה דג. (מתבונן בו)
מה? אין לך ברית מילה? איך זה ייתכן? סכין... סכין... לא, אין לי סכין. אעשה זאת
בידיים, בידיים. (מבצע ברית מילה דמיונית) זהו! עכשיו אתה משלנו! משלנו!
(כאילו תוך הארה) אני שבת צבי, שבת צבי, קדוש ומקודש, אין יותר תנינים. התנין זה

אני. הוא נכנס לתוך תוכי. אני מרגיש אותו, כאן, כאן, כאן, כאן, כאן, בכל מקום. (כאילו הוא תנין) השיניים שלי, השיניים שלי חדות, חדות כמו תער, הקשקשים שלי קדושים. לא תוכלו לגעת בי, אני מרגיש המון כוח, כוח. (לדמויות נעלמות) אני רק מהות, לא חומר, רק מהות, (לפתע מנסה לטרוף את הדג ונכנע) הו, לא, מה איתי? (בעדינות) דג שלי, הדג הקטן שלי, רק אתה לא מפחד. אתה היחיד המבין ששבתי צבי הוא המשיח, (נחרד) המשיח?? אני?? אולי זה סתם טירוף, הרי אני בסך הכול בן־אדם. רגע! הייתי בן־אדם, חלה בי תמורה. אני בטוח שהשתנית, כן, השתנית. אני רואה חד, חד, בהיר, בהיר. (כפחד אימים) מי שם? שם? אני מביא גאולה, לא רק ליהודים, לאנושות כולה, הסתלק! (נרגע) כן, עליי להציל אותם, להביא להם אור, הם מוכרחים לגעת בי, כבגדים שלי, בנשמה שלי. הם יבינו, אין לי צל של ספק שהם יבינו. אני הולך אליהם, הם מצפים לי. (מקרב את הדג לליבו) דג, דג שלי. (לפתע חס בחילה) מה זה? הדג מסריח! פשוט מסריח! (זורק אותו).

מלאך: מי מסריח?

שבתי: מי דיבר?

מלאך: (כולזול) אני, שאלתי אותך, מי מסריח?

שבתי: הדג, מי אתה? איך הגעת הנה?

מלאך: עפתי.

שבתי: אתה ציפור?

מלאך: מי אני? זה לא עניינך. שאלתי אותך שאלה ולא ענית לי.

שבתי: כבר ענית לך, הדג.

מלאך: (בלעג) הדג שלך, הדג החמוד שלך.

שבתי: כן, הדג החמוד שלי.

מלאך: (יורד אליו) ובכן אתה המשיח.

שבתי: מי אמר לך?

מלאך: אף אחד. אני מנחש. אני אלכימיסט חובב.

שבתי: אל תעמוד בדרכי, אני ממהר.

מלאך: למשיח אין זמן?

שבתי: אני לא משיח.

מלאך: באמת? רק לפני דקות אחדות דיברת אחרת.

שבתי: משהו נורא השתלט עליי. איבדתי את השליטה העצמית. (כובש את פניו) זה איום.

מלאך: מה איום, שבתי?

שבתי: אפילו את שמי אתה יודע. תן לי ללכת, אני ממהר.

מלאך: אני לא. אתה יודע מי שולט בירושלים, שבתי?

שבתי: התורכים.

מלאך: לא, שבת, כיריונים; כריונים הטוענים שאתה משיח שקר.
 שבת: (נדהם) כיריונים? כיריונים כבשו את ירושלים?
 מלאך: הגן על חייך.
 שבת: על חיי? אתה רוצה שאלחם אתך.
 מלאך: כן.
 שבת: אני לא אלחם.
 מלאך: (כועס בו) מגיע לך.
 שבת: אתה לא תשבור אותי.
 מלאך: שברנו את ישו, ואותך לא נשבור?
 שבת: את ישו מכרתם, לא שברתם.
 מלאך: אני אראה לך איך מכרנו אותו.
 שבת: אני בז למכות שלך.
 מלאך: אבל זה כואב לך.
 שבת: מפלצת!
 מלאך: (כועס) למפלצות כוח מפלצתי.
 שבת: אני לא אשיב לך. אתה לא תהפוך אותי לחיה.
 מלאך: (כועס) כל מי שחי כאן הופכים אותו לחיה.
 שבת: אני שונא אותך ואת מה שאתה מייצג.
 מלאך: (כועס) הנה עוד מכה כהצדקה לשנאתך.
 שבת: פושעים! אתה יכול להכות אותי עד כמה שאתה רוצה, אני לא אשתנה. אני אשאר,
 שבת צבי.
 מלאך: (מסובב לו את היד) ועכשיו?
 שבת: היד שלי, היד שלי.
 מלאך: כואבת...
 שבת: המשטר רקוב ואתם מכאיבים לכל אחד.
 מלאך: לא. רק לאלה שלא מאמינים בנו.
 שבת: אתה מלאך של השטן.
 מלאך: אני מציע לך לא לעסוק בניחושים! (ממשיך לסובב לו את היד)
 שבת: שברת לי את הידיים.
 מלאך: עוד לא... עוד לא...
 שבת: החוקים שלכם לא חלים עליי. אני בן־אדם חופשי.
 מלאך: אתה נפלת לידינו והחוקים שלנו חלים עליך.
 שבת: לא תוכלו להחזיק לנצח מחנה ריכוז.
 מלאך: אנחנו נחזיק, זה הטבע שלנו.

שבתי: אז תשרפו אותי! תשרפו אותי! תביאו אותי לתאי הגאזים! תשרפו את העצמות שלי! אני לא רוצה שיישאר ממני זכר! (מתעלה)
מלאך: זה מקרה אבוד. דווקא השתדלתי. (הצידה) מילאתי את כל ההוראות שלך. (לשבתי) שלום לך, אני רק מקווה שלא גמרתי אותך. (יוצא עם הסולם)
(נכנסים שני ספסרים, סתם ספסרים או ספסרי־כרטיסים)

ספסר א': תוציא כבר את הכרטיסים!

ספסר ב': איפה הם?

ספסר א': תמיד אתה מתבלבל.

ספסר ב': בגלל זה סילקו אותי מבית־ספר!

ספסר א': רק מבית־הסוהר לא רצו לסלק אותך. (שניהם פורצים בצחוק). תוציא את הכרטיסים ואת הכסף שנשאר.

ספסר ב': הנה הם!

ספסר א': (סופר) 20!

ספסר ב': 50!

ספסר א': אל תרמה!

ספסר ב': מי מרמה. הנה 100 כרטיסים וחמש לירות!

ספסר א': לא הרווחנו כלום.

ספסר ב': הפסדנו מאה לירות.

ספסר א': נלך הביתה על ריק?

ספסר ב': מישהו מוטל שם.

ספסר א': אולי זה דג שמן?

(שניהם מתקרבים לשבתי צבי, שמעתה הוא חוזר להיות הנוסע, כלומר הוא שוכח את זהותו הראשונה)

ספסר ב': עוד היפי אחד.

ספסר א': ייתכן שהוא מת. אני לא רוצה צרות. בוא נסתלק מכאן.

ספסר ב': לפני שנסתלק, נשדוד אותו!

ספסר א': בוא נברח.

ספסר ב': (בודק איתו) הוא לא מת, הוא מסומם.

ספסר א': אתה צודק, פניו צהובים.

ספסר ב': (מחפש בכגדיו) אין לו פרוטה.

ספסר א': אני לא מכין מדוע נותנים להם לבוא לכאן.

ספסר ב': גם סמים אין לך.

ספסר א': אולי לחברים שלו יש, אולי יש לו חברה, לטיפוסים האלה תמיד יש נערות יפות.

נעיר אותו. (לשבתי) קום! קום!

ספסר ב': (בועט בו) קום! המשיח בא! קום!

נוסע: (מתעורר) איפה אני?
 ספסר א': אצל אמא, אצל אמא'לה.
 ספסר ב': בגן-עדן.
 נוסע: אפילו את שמי אני לא זוכר.
 ספסר א': בגן-עדן כולם צדיקים. לכן בני-אדם לא זקוקים לשמות.
 נוסע: מי אתם?
 ספסר ב': אני האח שלך, האח היקר שלך.
 נוסע: אין לי אחים.
 ספסר א': אני החבר שלך, החבר הכי טוב.
 נוסע: אין לי חברים. מי אתם?
 ספסר א': אנשי מקצוע, כל שנה אנחנו נוסעים לחוץ-לארץ.
 ספסר ב': על חשבון המדינה.
 נוסע: כל הגוף כואב לי, אני מלא פצעים, איך הגעתי למצב כזה?
 ספסר א': כנראה שיצאת מדעתך.
 ספסר ב': מי אתה?
 נוסע: אמרתי לכם שאני לא זוכר כלום. אולי אתם יכולים להגיד לי מי אני?
 ספסר א': קום!
 נוסע: תעזרו לי. הידיים שלי, הידיים שלי, מי שבר לי אותן?
 (הם עוזרים לו לקום)
 ספסר א': (שולף סכין) אתה רואה מה זה?
 נוסע: כן, סכין.
 ספסר א': אנחנו נחתוך לך את המעיים, אם לא תגיד לנו מי אתה!
 נוסע: רגע, אולי יש לי כסף?
 ספסר ב': כבר בדקנו אותך, אין לך פרוטה.
 נוסע: אין לי פרוטה, זה לא טוב, כנראה אני אדם לא עשיר!
 ספסר א': אתה ודאי מחזיק את הכסף בבנק. תגיד לנו מי אתה, מהר!
 נוסע: אני לא מסוגל להיזכר, אתם יכולים לרצוח אותי. אני לא זוכר, לא זוכר.
 ספסר ב': זה אגוז קשה.
 ספסר א': פיצחנו קשים ממנו.
 נוסע: אתם גנבים, הבנתי, אתם גנבים.
 ספסר ב': צדקת. אבל נוסף לכך אנחנו גם רוצחים.
 ספסר א': מקצועיים.
 ספסר ב': הכול בגלל הטלוויזיה.
 ספסר א': פעם היינו מכובדים. העריצו אותנו. מכרנו כרטיסים לסרטים בספסרות.

ספסר ב': הטלוויזיה הרגה לנו את הקולנוע.

נוסע: הייתי עוזר לכם באמת, לו ידעתי מי אני. כנראה שנפגעתי בתאונת דרכים או מישהו היכה אותי. כאן בראש. המחשבות שלי לא בהירות והכול נראה לי מטושטש.

ספסר ב': מטושטש! אתה מתחיל למצוא חן בעיניי, אני מציע לך עסק.

נוסע: מה הוא?

ספסר ב': תהיה שותף שלנו.

נוסע: שותף?

ספסר א': שלישי, זכויות שוות.

נוסע: אני לא מסוגל לרצוח. למרות שאני לא יודע מי אני, אני משוכנע שאני לא מסוגל לרצוח.

ספסר ב': אחרים מסוגלים.

ספסר א': החברה מלוכלכת, אנחנו לא יוצאים דופן. אנחנו כמו כולם, כמו כולם.

ספסר ב': השלטון בידי פושעים, לפשע נשיב בפשע.

נוסע: אם תעזרו לי לדעת מי אני ואיפה אני גר, ייתכן שאצטרף אליכם, יתכן שלאישיות שלי עוד צד שממני עכשיו נסתר.

ספסר א': אני רואה שאתה בחור נבון.

ספסר ב': אולי יש לך גם חברה?

נוסע: לי, חברה? אני לא יודע.

ספסר ב': אם יש לך חברה נחמדה, אז גם אנחנו נשתעשע איתה.

(שני הספסרים צוחקים באווילות)

ספסר א': בוא נלך!

נוסע: קשה לי לצעוד. תעזרו לי, הרגליים שלי כושלות.

ספסר א': אבל איך נלך ולאן?

נוסע: ישר, תמיד ישר!

(הם יוצאים כשהנוסע נשען על כתפיהם)

תמונה ה

המקום: מטה המשטרה, חדר החקירות. ששפורטש יושב על כיסא מסתובב, משוחח בטלפון. הוא משוחח עם איש חשוב מאוד.

ששפורטש: כן... ודאי... אני מרגיש מצוין... לא... לא הצלחנו לאתר אותו... הוא פשוט נעלם... אתה חושב שזאת תופעה מסוכנת? ... טוב... אשתדל לטפל בזה... איך נעצור אותו? בעד מה? הוא לא פושע... אתה אומר שהוא גרוע ממושע? מדוע? ה, אני מבין, השפעתו מסוכנת... נדמה לי שאתה מגזים... כן, נאמתי... לא לקחתי את זה ברצינות... אני מבטיח לך שאפשר לקנות אותו. לכל אדם יש מחיר. לכל אדם. אני

אומר לך מניסיון... אתה אומר שהוא אחר? אני לא מאמין... הה, אם הוא מטורף זה משהו אחר... עליהם באמת אי־אפשר להשתלט... הם לרגע מדמים לעצמם שהם משנים משהו ואינם יודעים שהכות חוזר לבסוף לאנשים כמונו... (נכנס שוטר) באלה הנתונים להשפעתו נטפל מיד... העיקר לתפוס את הראש... אעשה כמיטב יכולתי... להתראות. (מסיים את השיחה, פונה לשוטר) כן?

שוטר: אי־אפשר למצוא אותו.

ששפורטש: האדמה בלעה אותו, הוא מטייל עכשיו בגיהינום וישוכ משם מנצח.

שוטר: אנחנו מחפשים אותו בכל מקום; אך הוא מצליח להסתתר מאתנו.

ששפורטש: האיש הזה מסוכן ויש לתפוס אותו בכל מחיר.

שוטר: כמעט שתפסנו אותו. נתקבלה ידיעה שהוא נראה בחברת ספרסים.

ששפורטש: את שבתי צבי? אתה בטוח! שבתי צבי בחברת ספרסים!

שוטר: כן, שבתי צבי הלך עם ספרסים. כנראה שהוא מסתתר אצלם.

ששפורטש: נפלא, ספרסים, יש לי הוכחה ששבתי צבי פושע. ידעתי שהוא פושע (מצטחק) ספרסים!

שוטר: לעומת זאת, תפסנו אשה מוזרה. היא נמצאת כאן.

ששפורטש: שוב זונה? אמרתי לך שלא תביא לי יותר זונות. הן עולות למדינה הון תועפות.

אנחנו עוצרים אותן ולמחרת מוכרחים לשחרר אותן.

שוטר: האשה הזאת לא זונה. אני חושב שהיא מטורפת.

ששפורטש: אז שלח אותה לבית־משוגעים.

שוטר: בהחלט. אבל היא אומרת דבר שעשוי לעניין אותך.

ששפורטש: דבר כבר!

שוטר: היא מחפשת את המשיח.

ששפורטש: האם היא אמרה שם מוגדר, כגון שבתי צבי?

שוטר: הזכרנו לה את השם. היא לא יודעת מי זה. היא אמרה שאם שבתי צבי הוא משיח

אז אותו היא מחפשת.

ששפורטש: תכניס אותה תיכף ומיד.

(שוטר יוצא)

ששפורטש: (לעצמו) התופעה מתחילה להיות באמת מסוכנת.

(נכנסים שרה והשוטר)

שוטר: הנה היא.

ששפורטש: שבי!

(שרה לא עונה)

ששפורטש: (מופתע, קם וסוקר את פניה) אמרתי לך לשבת!

(שרה ממשיכה לעמוד)

ששפורטש: את חרשת?

(שרה ממשיכה לא לענות)

ששפורטש: (מכניס לה סטירת לחי) נבלה!

(שרה לא מגיבה)

שוטר: (לשרה) שבי! אם הוא אומר לך לשבת, שבי! לא כדאי לך...
ששפורטש: טוב. תן לה לעמוד. היא תעמוד והיא תעמוד עד שתיפול. שמך? (חוזר לשבת).
שרה: שרה.

ששפורטש: את זונה?

שרה: לא.

ששפורטש: את כן זונה, אחרת לא היו עוצרים אותך!

שרה: רק זונות השוטרים עוצרים כאן?

שוטר: מצאנו אותה בלי תעודות.

ששפורטש: את מכירה אדם בשם שבתי צבי?

שרה: לא.

ששפורטש: את משקרת.

שרה: אני לא מכירה אף אחד, ואת אלה שהכרתי אני מעדיפה לא להיזכר בהם.

ששפורטש: מדוע, אנחנו לא מוצאים חן בעיניך?

שרה: לא.

ששפורטש: (מונק) באמת? (בועט ברגליה) לא, לא, את לא תפלי, את רצית לעמוד.

שרה: אני עומדת.

ששפורטש: איפה התעודות שלך?

שרה: אבדו לי.

ששפורטש: ככה, סתם, אבדו לך התעודות, ואת רוצה שנאמין לך.

שרה: אני אומרת לך שהתעודות אבדו לי, חוץ מזה אני לא מייחסת שום חשיבות

לתעודות. שמי כתוב בשמים, אבל את זה אתם לא מסוגלים להבין.

ששפורטש: מה שמך?

שרה: שרה, שמי שרה. אני באה מפולין דרך גרמניה.

ששפורטש: איך הגעת הנה?

שרה: אתם הבאתם אותי. אתם מביאים כל אחד.

ששפורטש: את יהודיה?

שרה: כן, הגסטאפו?

שוטר: האשה הזאת מטורפת. ממש מטורפת!

ששפורטש: לא. היא לא מטורפת. היא מעמידה פנים. (לשרה) לא. את לא בגסטאפו. את

נמצאת כאן, וזאת עובדה, למרות שהעובדה הזאת מכאיבה לכם. את יהודיה, כן או

לא?

שרה: אני בן־אדם.

ששפורטש: כלומר, לא יהודיה.

שרה: אמרתי שאני בן־אדם. כיצד אתה מגדיר את עצמך, פשוט לא מעניין אותי.

ששפורטש: התוצפה של האשה הזאת עוברת כל גבול. שרה, שרה, זה שם יהודי, אפילו

תנ"כי, אבל את הנקודה הזאת עוד נצליח להבהיר, יש לנו שיטות יוצאות מהכלל.

(בגאווה) אנחנו משוכללים בשטח הזה. מבלי להתרברב — מומחים מארצות מתפתחות

באים ללמוד אצלנו. את מי את מחפשת?

שרה: את המשיח!

שוטר: אמרתי לך, אדוני, שהאשה הזאת לא שפויה בדעתה.

ששפורטש: כאן היא היחידה ששפויה בדעתה. אתה לא תופש שהיא צוחקת מאתנו.

שרה: אני חייבת להתחתן אִתּוּ!

ששפורטש: מי מחייב אותך?

שרה: החלום!

ששפורטש: איזה חלום?

שרה: הקול שציווה עליי לבוא לכאן כדי להתחתן עם המשיח.

שוטר: (בלעג) אדוני, היא שומעת קולות.

שרה: בדיוק, קולות. קולות אשר אמרו לי לעזוב את פולין ולבוא לכאן.

ששפורטש: ואיש לא מסר לך פצצה לפני שבאת הנה?

שרה: אין לי פצצות.

ששפורטש: את משקרת. את בסך־הכול חבלנית. את מעמידה פנים שאת מטורפת. את

חושבת שנעזוב אותך לנפשך. לא. הפעם לא יילך לך. את נמצאת בין יהודים.

שרה: אתם יהודים? אני לא חבלנית. אני אתחתן עם המשיח.

ששפורטש: ומדוע את חושבת שחייב להיות משיח? המדינה שלנו לא זקוקה למשיח, אנחנו

כבר משיח.

שרה: זה שקר.

ששפורטש: (בהיסטריה) את רוצה לומר שאני שקר? איך את מעיזה לשלול את זכות הקיום

שלי כאן? מי את בכלל? את יודעת כמה דם נשפך כדי שנקים מה שהקמנו?

שרה: אלה ששפכו את דמם לא עומדים כאן כדי להשיב לך. הם קבורים עמוק עמוק בתוך

האדמה, (כמעט בסירוף) והם אילמים, והם אילמים, והם אילמים, והם אילמים!

ששפורטש: (בצעקה) תשתקי!

שרה: איש לא יעצור בעדי, אני אגיע אליו!

ששפורטש: אנחנו נעצור בעדך. את לא מכירה אותנו. אנחנו יותר חזקים מאשר את מתארת

לעצמך. שום משיח לא יעשה רושם עלינו ואם יבוא אחד כזה נדע לטפל בו. יש לנו

ניסיון. למדנו את הבעיה היטב, על בשרנו למדנו אותה.
שרה: אני לא מזלזלת בכוח שלכם, למרות שהוא רגעי; אבל עובדה היא שהמשיח קיים
ואני אתחתן איתו.

שפורטש: ואם נהרוג אותך?

שרה: הוא יקים אותי לתחיה.

שפורטש: הייתי רוצה לראות את זה. חבל שאסור לי להרוג אותך.

שרה: ודאי יש לך אפשרות עקיפה לעשות זאת.

שפורטש: אני רואה שחקרת על-אודותינו.

שרה: קל להבחין בשפלות.

שפורטש: (תופש את שדיה בפתאומיות) השדיים שלך יפים.

שרה: הם שייכים למשיח.

שפורטש: (ממשיך ללטף לה את החזה) ומה אתנו? אנחנו העם המסכן, מה אתנו?

שרה: העם ישוחרר ממנהיגיו המושחתים!

שפורטש: (נותן לה סטירת לחי) נחש!

שרה: לא אתה האיש אשר ימנע ממני להגיע אליו, הוא קיים.

שוטר: אדוני, האנשים האלה באמת מסוכנים, הם קשרו קשר נגד המדינה.

שפורטש: (בהחלטה מהירה) את יודעת מה, אני משחרר אותך.

שרה: כפי רצונך.

שפורטש: הסתלקי מכאן, צאי!

(שרה לא זזה)

שפורטש: אמרתי לך להסתלק, את חופשייה!

(שרה יוצאת)

שוטר: אבל אדוני...

שפורטש: תעקוב אחריה. אם היא אומרת שתגיע אליו כנראה שתגיע אליו, ואז נוכל

לתפוש אותו!

שוטר: לפקודתך! (יוצא בריצה)

שפורטש: (חוזר לשבת על הכיסא המסתובב) היא תגיע אליו. (מטלפן) כן, זה אני... ששפורטש...

חקרתי אותה, כן, כן, הטירוף שלה מסוכן... שיחררתי אותה... לא, לא, אל תדאג,

עוקבים אחריה... אודיע לך מיד אם ישנה התפתחות. (מסיים את השיחה, לעצמו) היא תגיע

אליו.

ת מ ו נ ה ו

המקום: שדה, נכנסים מאמינים וספקנים.

— למה הוא מאחר?

— ראיתי אותו כותב ספר.

- עכשיו הזמן הוא לפעול ולא לכתוב ספרים.
- האם באמת הוא נביא?
- ודאי, הוא גילה לי את יום מותי.
- לי אמר שהייתי פעם אגריפס.
- לי שהייתי רוצחו של טרוצקי.
- ואני הנשמה של סטאלין.
- רק פצצת אטום תושיע אותנו!
- העשירים מתעשרים והעניים נעשים יותר עניים. זה מצב בלתי נסבל. הם דורשים מאתנו קרבנות, אבל הם יושבים ומשמינים. הם דורשים מאתנו למות למען המדינה, אבל לא לחיות! כי לחיות — הם חיים!

ספקן א': מי זה הם?

- אני מקיאה דם. אם נתן הנביא חושב שהמצב ניתן לשינוי אני מוכנה להצטרף אליו.
- הם הביאו אותנו לכאן בטענה שעלינו לבנות מדינה. אבל מי בונה אותה? אני שואל, מי? הם או אנחנו? השיטות של המשטר הזה ברורות. הם מביאים הנה אנשים והופכים אותם לעבדים. הם שרים שיר הלל לשחיתות ומורידים אותנו לשאול בדעה צלולה.

ספקן ב': מי זה הם? מי זה הם?

- קודם סבלנו מהאינקוויזיציה. אחר־כך קם היטלר שרצה להשמיד אותנו. הוא הכניס אותנו למחנות ריכוז. הם הציבו גדריתיל טעונים מתח חשמלי גבוה. הם שרפו אותנו בתאי־הגאזים. באנו לכאן כדי להיות חופשיים; אך מה זה חופש? והיכן הוא החופש? תחת מחנות ריכוז הם המציאו מלחמה. תחת גדריתיל הם המציאו שכנים עוינים וים. מכאן לא נוכל לברוח מבלי לשלם כסף, כי הכסף הוא הערך היחיד שלו הם סוגדים. הם הבטיחו לנו חיים חופשיים, איפה החופש? אני שואל איפה החופש?

ספקן ג': מי זה הם?

- הם אומרים לנו לחיות אך ורק למען המדינה, לנשום אך ורק למען המדינה, לעשות ילדים אך ורק למען המדינה. שום דבר לא למען עצמנו, שום דבר! רק למען המדינה. למען מי? למענם! ולא למען המדינה. עד מתי הם ישלטו בנו ומתי אנחנו נתחיל לשלוט!

- נתן חייב לבוא לכאן ולהבהיר לנו את הדרך!
- לא נוכל לשבת יותר בחיבוק ידיים. לא יתכן שיגבילו אותנו לשבת במקום אחד. אי־אפשר לבנות מדינה בכוח. אי־אפשר להכריח בני־אדם לחיות כנגד רצונם. מי שופך את הדם? הם או אנחנו? התשובה היא: אנחנו! מי גר בארמונות? הם! מי נוסע לחוץ־לארץ כל יום שני וחמישי? הם או אנחנו? התשובה היא: הם!

ספקו א': מי זה הם? מי זה הם?

(נכנס נתן)

קולות: הנה נתן, שקט! הנה נתן!

מאמיו: נתן, מתי יבוא הקץ?

מאמיו: הבטחת!

מאמינה: אני לא יכולה לסבול יותר.

מאמיו: בני נהרג, נתן, תחזיר לי אותו!

מאמינה: אנחנו רוצים את הגאולה עכשיו לא מחר!

נתן: (מבחין בספקנים) מי אלה?

מאמיו: ספקנים, הם עדיין לא מאמינים.

נתן: (מתקרב אליהם) נכון?

ספקו א': אני מתנגד בפירוש לאורגיות דתיות!

נתן: מדוע באת הנה?

ספקו א': רציתי לראות מה זה.

ספקו ב': שבתי משיח שקר ואתה כלל-זכלל לא נביא!

נתן: אני לרגע אחד לא טענתי שאני נביא.

ספקו ג': ומי טען?

מאמינה: אנחנו, הוא הראה לנו סימנים.

ספקו ג': סימנים? אנחנו לא מאמינים בסימנים!

נתן: הערבים טהורים מכם, הם כולם זעקו כשרוהן שרף את אקצה.

ספקו ב': הכאב שלהם הוא כלום לעומת הכאב שלנו!

ספקו ג': רוהן הוא סתם פסיכופאט.

מאמיו: גם הנביאים היו פסיכופאטים.

נתן: אני יודע מי אתה.

ספקו ב': באמת, מי?

נתן: אתה רצחת אותי.

ספקו ב': מתי?

נתן: דקרת אותי בסכין לפני 500 שנה בספרד.

ספקו א' (לספקו ב'): היזהר, הוא מנסה להפנט אותך!

נתן: אני לא מהפנט איש. אני אומר אך ורק את האמת.

ספקו א': שלך.

מאמינה: גם שלנו.

נתן: אני אומר אך ורק את האמת שלי. אבל אתם מדברים שקר ואתם מנסים לשכנע אותנו

בכוח שזאת האמת של כולנו...

ספקו א': מי מדבר שקר?

נתן: המנהיגים המוצהרים.

ספקו א': בזכותם אתה עומד כאן ומדבר חופשי.

נתן: אני עומד כאן ומדבר חופשי בזכות החיים שניתנו לי ע"י הטבע, המנהיגים שלך

סופם למות ולהירקב. השם שלך בר־אבא!

ספקו א': כל נער בישראל שמו בר־אבא.

נתן: אש הגיהנום תאכל אתכם.

ספקו ג': אתה חסר תשובות. לכן אתה מקלל.

נתן: אני לא מקלל. זאת עובדה. האש תשרוף אתכם. אני רואה זאת ברור (מתחיל לרעוד) זה

בא אליי; זה בא אליי.

מאמין: הוא מתחיל לנבא.

נתן: (רועד) אני רואה ירת, ועוד אחד ועוד אחד והמון קרת. הירחים סובבים את

כדור־הארץ והקרח כובש את האדמה. בני־אדם נמלטים, דרומה, דרומה, הם מחפשים

מקלט. אבל אין מקלט. חיות ענקיות שולטות כאן. דינוזאורים טורפים יונים. נשרים

עצומים חגים בשמים. הם לא שבעים. הם רוצים עוד ועוד ועוד. כולם נוהרים להר

הבית. הם מחפשים תשובה. הר הבית מלא נמלים שחורות. נמלה סוחבת נמלה לתוך

האבן. שער המשיח נעול. הם סתמו אותו באבנים. דגלים אדומים מתנופפים על

אוגוסטה ויקטוריה. הנה רוח עזה באה, מתקרבת. לרוח הזאת צורת אדם, זה שבתי

צבי! להביא כיסא! להביא מניפה! להביא את שרה! (כמה מאמינים יוצאים) הם מזלזלים

בכוח שלנו! הם בנו מדינה ויש להם צבא ואמצעים אלקטרוניים. הם חושבים את

עצמם חזקים. הם שולטים כאן, אך לא לזמן רב. הצבא שלנו במדבר. היהודיים

האמיתיים קמו לתחייה! הם מיליונים. הם מתקרבים אלינו ברוח סערה! הם ישחררו

אותנו! לכן אל תחששו ואל תפחדו (מביאים את הכיסא ואת המניפה) שבט של קלגסים שולט

עלינו! (מכניסים את שרה) מדוע הם שולטים עלינו? משום שהשטן חזק! כן, הוא חזק!

הוא לובש אלפי צורות, הוא מסתובב בינינו והוא מצפה לרגע שיוכל לטרוף אותנו.

הוא מציע לנו בריתות ואחר־כך כורת את ראשינו מעלינו. כן, הוא חזק! אך לא לזמן

רב, כי שבתי צבי קרוב. הוא בא לשחרר אותנו והנה האשה שבאה מפולין להיות

אשתו והנה הוא נכנס אדוננו, משיחנו, שבתי צבי!

(שבתי צבי נכנס עם שני הספרים)

קולות:

המשית, הנה המשיח!

שבתי: נתן!

נתן: מלכנו.

שבתי: איך הגעתי הנה?

ספסר א': אנחנו הבאנו אותך.
 שרה: שבת... שבת...
 שבת: מי האשה הזאת?
 שרה: אשתך.
 שבת: לי אשה?
 שרה: כן, אתה המשיח ואני חייבת להתחתן אִתְךָ וכך נקרב את הגאולה.
 שבת: ומי יחתן אותנו?
 נתן: אני, שב, שב על הכיסא שלך.
 מאמין: וזאת המניפה שלך.
 שבת: (לוקח את המניפה, מסתיר את פניו) נתן, מה רוצים האנשים האלה ממני?
 נתן: שתהיה להם מלך משיח.
 שבת: מדוע?
 נתן: זאת הדרך היחידה, היחידה.
 שבת: איך אהיה משיח. אין בי שום דבר משיחי, שום דבר.
 נתן: אתה מגשים את נבואתי, אתה באת מפני שחלמתי עליך ומפני שרציתי אותך.
 שבת: להאמין בעצמי?
 שרה: כן. שבת.
 שבת: אז מי האנשים האלה?
 נתן: המאמינים בך.
 שבת: וגם אלה?
 נתן: קודם לא, אבל עכשיו כן!
 ספקן ג': עכשיו גם לא!
 שבת: (נופל לרגליו) תבעט בי!
 ספקן ג': מה אתה עושה!
 שבת: תבעט בי!
 ספקן ג': מדוע?
 שבת: אני רוצה לדעת אם אתה מלאך.
 ספקן ג': אני לא מלאך ואני לא מתכוון לבעוט בך.
 שבת: תבעט בי!
 ספקן ג': (רוצה לבעוט בו; אך אינו יכול) לא, אני לא מסוגל.
 שבת: (קם) אז תאמין בי!
 ספקן ג': שבת!
 קולות: הוא מאמין בו! הוא מאמין בו!
 שבת: אתמול אחזתי ביד הזאת תנין. רמסתי אותו. העצמות שלו נעלמו. אחר־כך הייתי

לבד. במדבר לבד. נרדמתי ואז ראיתי שמים שחורים, פחדתי, נורא פחדתי. מדוע השמים חייבים להיות שחורים? האם זה המוות? לפתע אור הציף את החלל. אור עצום. למעלה ראיתי שער, דרכו יצאו כבשים, היה זה פלא, ממש פלא. הייתי מאושר. כן, האושר חדר עמוק עמוק לתוך העצמות שלי, כאילו הייתי האדם הראשון העומד מול החומר, הכול היה מואר. לפתע שמעתי זעקה נוראה ואז הבחנתי בנמר שחור! הוא הסתובב בין הכבשים שלי ושוב פחדתי.

מאמין: שבתי, אנחנו אתך!

מאמינה: אנחנו מאמינים בך!

מאמין: אתה האור שלנו.

נתן: (לשבתי בלחשה) הם זקוקים למשהו ממשי, תן להם!

שבתי: נתן, תביא את ספר התורה. אני רוצה את ספר התורה (נתן מוסר לו את הספר, שבתי מחבק אותו).

הוֹ אהובתי מלכתי... הרי את מקודשת לי! (בועס) אני שובר את הקליפות ואני מחזיר אותן. (הוא מתחיל לרקוד עם ספר התורה עד שמתעלף, המאמינים מקימים אותו ומושיבים אותו על הכיסא).

(מתיישב על הכיסא. מאחורי המניפה) ישו, לו רק יכולתי ללטף את הגלימה שלך (לנתן) תן לי את המחברת ואת העט שלך. (נתן מוסר לו) תתקרבו אליי! (למאמינים) תתקרבו, אני אחלק לכם את כדור הארץ! (מאחורי המניפה) אני רוצה את האינסוף, האינסוף. (הוא חותם על דף ומוסר אותו למאמין) אתה מלך אחאב, מלך פרוסיה, ואת (אותה פעולה) איזבל, מלכת אנגליה, אתה (איתה פעולה) מלכיצדק, מלך ותיקאן, את עתליה מלכת ספרד, אתה יהוא קיסר רוסיה, אתה רחבעם נשיא סין, את שולמית מלכת אמריקה, אתה אבימלך, מלך פולין, אתה יהויכים מלך איסלנד, את דבורה מלכת שוודיה, ואתה (לנתן) דוד מלך ירושלים (הוא קם, נתן מוסר לו מקל עבה) ועכשיו אכה שבע פעמים כדי שהחלוקה הזאת תישאר לעולם ועד, אחת!

כולם: אחת!

שבתי: שתיים!

כולם: שתיים!

שבתי: שלוש!

כולם: שלוש!

שבתי: ארבע!

כולם: ארבע!

שבתי: חמש!

כולם: חמש!

שבתי: שש!

כולם: שש!

שבתי: שבע!

כולם: שבע!

נתן: יחי מלך מלכנו המשיח שבתי צבי!

(שבתי צבי מתחיל לרקוד, ריקוד משונה, הוא אוחז את ספר התורה כאילו היתה כלתו, הוא נמצא במצב אקסטאטי,

הוא זועק, נופל על הארץ. ספר התורה כאילו אשתו, הוא רועד, נתן עוזר לו לקום)

(נכנסים נגנים עם גיטאות חשמליות, הם מתחילים לנגן, נתן אוחז בידו שוט, שבתי ושרה נעמדים זה ליד זו)

נתן: לפני הזיווג הקדוש, אני מוכרח להצליף בכם כדי שתחושו את סבל האנושות עד

הסוף, אתה מסכים שבתי?

שבתי: כן!

נתן: ואת שרה?

שרה: כן!

נתן: היכוננו! (הוא מתחיל להצליף בשרה, המאמינים סופרים את ההצלפות)

כולם: אחת, שתיים, שלוש, ארבע, חמש, שש, שבע!

נתן: ועכשיו, אתה המשיח שלא תשכח שהיית בשר ודם! (מצליף)

כולם: אחת, שתיים, שלוש, ארבע, חמש, שש, שבע!

נתן: את שרה, שנולדת בפולין, ואתה שבתי, שנולדת בתורכיה, שהרגת את התנין וראית

אלוהים חיים, אני מכריז עליכם כעל בעל ואשה.

(המוסיקה גוברת, שרה ושבתי מתקרבים זה לזה, המאמינים נכנסים לטראנס, הם אומרים משפטים קצובים, כאילו

תקפו במחלת הילדים, היינו אפילפסיה, הם מתעלפים אחד, אחד.)

מאמין: ושלחתי אש במואב ואכלה ארמונות הקריות רמת בשאון מואב בתרועה ובקול

שופר כי הוא בא אדוננו מלכנו שבתי צבי! אדוננו שבתי צבי! (מתעלה)

מאמין: ענן שחור, אבק, המון אבק, הוא עומד בראש צבא, הם כובשים את מכה, הם

שורפים את האבן השחורה, הם מייבשים את המעיין, נתתי פני באיש והשימותיהו

לאות ולמשלים כי שבתי צבי הוא הכוכב בראש המתנה, הוא האור שלנו, שבתי צבי,

צבי אהובנו, המים הזכים שלנו.

מאמינה: שבתי צבי... שבתי צבי... שבתי צבי... שבתי צבי... שבתי צבי... שבתי צבי...

שבתי צבי... שבתי צבי... שבתי צבי... שבתי צבי... (מתעלפת)

מאמין: אני רואה ביד הימנית שלו חרב, אני קורא את האותיות: צדק! צדק הוא הכוכב

שלנו, האור שלו צהוב. פני המשיח הם צהובים. פני המשיח הם צדק... הוא שורף את

הרשעים... הוא חותך את גרונם... הנני אליך הר שער ונטיתי ידי ונתתיך שממה...

זאת יד מלכנו... משיתנו... שבתי צבי! (מתעלה)

מאמינה: הם צועדים בשורה עורפית... במעילים שלהם... הבית שלהם מצופה במגנום...

הם לא חוששים... אני שומעת פצצה... את הפצצה... הם לא מפחדים... דב ענק...

בחוז... הוא רוצה בשר... המון בשר... שבת צבי מצילנו... שבת צבי שומר על
הבית... משיחנו... אתה הוא... שבת צבי! (מתעלפת)
מאמיו: הם בוזזים את ירושלים... הם שורפים את בית-המקדש... הם מביאים צלב גדול...
לקרקס... לקרקס... לקרקס... לקרקס... לקרקס (בועקת אימים) שבת צבי!
שבת צבי! (מתעלף)
מאמיו: נהר של אש זורם במוח שלי... הוא שוטף את העיניים שלי... הוא קורע את
המעיים שלי... אתה שופט עלינו, שבת! אתה שופט עלינו, שבת! אתה שופט עלינו,
שבת! (מתעלף)
המאמינים מתעלפים כולם — כולל הנגנים. על הבמה דומיה. שני הספרים שכל הזמן העמידו פני מאמינים, קמים
אט אט. הם מתחילים לשדוד את המאמינים נטולי ההכרה.

סוף מערכה א

1972